

HESTA DETH PARTIT

Eth dissabte dia 1 de deseme celebrèrem es dètz ans d'existència de Unitat d'Aran e herem era entrega de pròp de dus-cents carnets, çò que mos convertís ena prumèra fòrça politica de militancia de Aran. Es aportacions dera gent sigueren diuerses. Ei de remarcar quauque paraula.

Eth President deth Partit, Joan Nart, "mos encoratjaue a continuar per que "mos podem senter plenament satisfèts dera labor que a portat a tèrme Unitat d'Aran en aquesti dètz ans d'existència, per que molts des problèms qu'auie era Val d'Aran s'an sollocionat o son en vies de sollocion".

Paco Boya reconeishie que "eth papèr de Unitat d'Aran a estat fondamentau entà conseguir era Lei d'Aran, encara que molts còps aquestes causes queden diluides deuant dera demagògia que hè era oposicion" e justificau que "era societat aranesa a de besonh d'un Partit coma eth nòste per que des dues opcions politicas que se presenten en aquest moment, era ua ei era que represente ar amiguisme e era manipulacion emos cau arrefortir eth Partit entà lutar per ua melhor societat aranesa deth futur".

Ipòlito animaue "ara gent a trabalhar e que comence iauta gent a préner eth nòste relhèu e tirar endeuant naues idees e subertot naues persones deuant des pròximes eleccions".

Lordes ei "preocupada per Aran que vam a deishar as nòsti hilhs e pensi que cau vincolar er òme ara tèrra e que cau debater mès entà saber quin Aran vam a construir".

Patrick "parlant deth torisme, hè un an que se plantegèc per part e Baquèira lo des canons de nhèu e ua recalificacion de terrenos e gràcies ara postura que agarrèc UA en Baquèira i a es canons de nhèu e enes terrenos i pòden anar a pèisher es vaques".

Rofino sentencièc que "a pesar d'auer passat quinze ans de democràcia eth caciquisme e er amiguisme campen encara per Aran; a pesar des ans de govèrn de UA, des que pensi que toti en podem èster orgolhosi, a pesar de toti es auanci ena cultura e ena politica ei evident que i a lacres enes formes de comportà-se de cèrti polítics dera Val d'Aran que son dignes de ségles passats. Es caciques non son es de antes, se modernisen".

Arturo plantegèc que "enteni eth nacionalisme sensè cap tipus d'exclusivisme, ei a dèder integrador, que vò dèder que i caben toti, un nacionalisme de país, non de persones. Aran non a de pèrder era sua identidat de pòble diferenciat, per aquerò cau hèr ua politica de concòrdia, de sumar esfòrci. Es aranesi em pògui e non mos podem permèter eth luxe de prescindir d'arrès".

Mès long siguec eth parlament de Emilio Medan, Secretari General de Unitat d'Aran. De sues aportacions en destacam que "es platejament ideològics de Unitat d'Aran an impregnat profundament era societat aranesa. Toti es partits polítics defensen es tèsis au mens ath nivèu de propaganda, que platgèc Unitat d'Aran des des Terçons e que s'an anat ampliant ath long d'aquesti ans". Tanben hec un rapid repàs ara decisiva actuacion de UA. "I auie uns déficits importants en assistència sanitari e aquièu i a un Espitau, aquièu i a ua residència de vielhs, aquièu i a un concèpte de trāfāar es bòsqui e es montanhes d'ua manèra determinada, aquièu i a un concèpte d'urbanisme e modèlo de creishement, aquièu i a eth Musèu, era Residencia de Les, es dus albergues, es Viuendes de Proteccion Oficial que sonque se nà hèt en municipis governats per Unitat d'Aran, aquièu ei era idia dera Escòla Pública e eth concèpte de ecologia, aquièu i e era milhòra des mieis de comunicacion e viaria, aquièu son es sales polideportives e aquièu i serie se non s'auesse queigut ena demagògia fàcil des polítics de Convergencia, ua planta incineradora de residus sòlids que hè tres ans que auie d'èster hèta per un còst tres còps inferior athq eu ara costarà; aquièu i e era presa de consciencia de que eth sector primari, era pagesia, ei fundamentau en nòste país, aquièu..." e segueie senhalant totes es realisations actuaus de Aran e era indiscotible merca de Unitat de Aran ena sua consecocion. Referencièc tanben

es clars valors de Unitat d'Aran : "nosati auem era bandèra dera ètica, dera onestetat e deth servici, que son valors que aue semblen en segon tèrme. Pensi que ua societat que non age clar aguesti concèptes, morirà pòc a pòc". Respècte as relacions damb CIU senhalaue que "nosati auem estat tentadi per part dera Administracion catalana, començant peth sòn President Sr. Jòrdi Fujol, peth Secretari d'Organizacion de CDC Sr. Caminal e per d'ales institucions de CIU, de que nosati siguessem CIU aci en Aran, causa que non auem acceptat. A nivèu personau bèth un de nosatti ac aurie podut acceptar entà promocionà-se. Era nòsta ambicion política s'acabe en tunel de Vifelha".

Emilio Medan acabèc era sua aportacion en tot denonciar era situacion deth Naut Aran, der aferrament ath poder deth Sr. Maroto e der atentat que ei era situacion contra era ètica, era moral, e era democràcia e demanèc que era Assembla aprovè-se ua resolucio ena que se demanaue era dimison e responsabilitat política d'aguest hèt ath Conselhèr de Governacion Sr. Gomis. Era Resolucio siguec aprovada pera unanimitat des cent membres assistents.

Acabts es parlaments e dempús de sopar, Lucia mos obsequièc damb un espectacular recital de cançon.

=====

DIMISION DETH CONSELHER DE GOVERNACION

En compliment dera resolucio aprovada pera Assambla de U.A. eth nòste President envièc ath Conselhèr Gomis era sigüenta carta:

Aunorable Conselhèr:

En compliment der acòrd adoptat ena Assambla Extraordinaria de UNITAT D'ARAN- PARTIT NACIONALISTE ARANES de dissabte dia 1 de Deseme de 1990 e pes consideracions que a continuacion l'exposam, le demanam que en ben de Catalonha e de Aran e en compliment des màximes democràtiques que toti defensam, age a ben DIMITIR deth sòn cargue de Conselhèr.

Es rasons enes que basam aquesta sollicitut concluïsen ena responsabilitat politica de Voste sus eth lamentable proces que viu er Ajuntament de Naut Aran, e en concret per çó sigüent:

1.- Pera sua manifèsta negligenta passivitat des deth moment dera firma dera mocion de censura contra er Alcalde Sr. Maroto per part des dus grops majoritaris deth Consistòri, U.A e CIU, hè ja un an e miei.

2.- Per no iniciar es tràmits legislatius entà eliminar es uets legals existents ena Lei Municipal de Catalonha tal e coma vosté asseguèc, en sòn dia, en començament deth problèma.

3.- Per nomenar ua Comission Gestora sense demorar era sentència deth Tribunal Superior de Catalonha que vosté sabie ère iminenta, ja que s'auie celebrat eth jodici e sonque ère pendent de dita sentència.

4.- Per dar instruccions enta que era Comission Gestora se constituï-se sense respectar es cargues elèctes que encara formauen part deth Consistòri. Es Concejals continuen siguent Concejals, dera madeisha manera que er Alcalde encara ei Alcalde, e per tant seguissen constituïnt Corporacion Municipau. En tot non auer era Corporacion eth quorum suficient s'aurie d'auer completat legaments damb vocaus de comision gestora.

5.- Pera inseguretad jurídica e institucionau que eth negligent procedir de Voste ocasionè.

6.- Peth sòn supòrt e per tant consolidacion d'ues actituds antidemocràtiques que supòsen un grèu precedent institucionau.

7.- Pera sua politica de clar amparament a ua persona ara que eth madeish Departament de Governacion li auie presentat un Contencios Administratiu peth reiterat mensprez ara legalitat, e que segontes eth Tribunal Superior de Justicia de Catalonha a violat eth dret fonamentau de vòt qu'ampare era Constitucion Espanhola.

Pera Executiu de U.A
eth son President:
JOAN NART.

GRAMATICA E DICCIONARI DE COROMINES:

Joan Coromines eth més important filoleg des lengues romàniques ven de publicar un excellent libre "El Parlar de la Vall d'Aran, Gramática, Diccionari i Estudis Lexicals sobre el Gascó". Ei era més grana obra jamés escrita sus er aranés. Siguec presentada en Aran eth dia 15 de deseme ena venguda deth President dera Generalitat.

Pera importància d'aguest gran treball entara nòsta lengua, eth Secretari Generau de U.A. a proposat as Institucions araneses que se nomene ath Sr. Joan Coromines: Aranés Illustre.

Eth nòste Secretari d'Organisacion a enviat ath Sr. Coromines era siguenta carta que peth son interesant contengut transcriuem a continuacion:

Sr Joan Coromines:

Non i a més grana soletat que era que condene era diferéncia de capacitat d'uns òmes as auti. E, totun era capacitat ei quauqu'arren que non se pòt escuelher liurement. E era soletat ei eth injust pagament a ua aportacion tostemp mau valorada e mau pagada. Ei a propòsit deth darrer libre que auetz trèt en carrèr e que non a provocat eth suficient clamor per part d'aguest pòble que i ven reflexat enes sues pàgines. Eth libre "El parlar de la Vall d'Aran" mos aporte damb ua qualitat entranhable eth recòrd d'aqueres paraules deth temps des pairs-sénhers, que enlacen d'un vòl seishanta ans que s'auien perdut. Ei un libre de consulta que a de mercar un pas decisiu en escàs treball que se hè en favor dera mia prumèra e petita lengua, que non poderà deishar de mentà-se en quinsevolh treball posterior que se presente, més ei tanben un libre de lectura a on trapar emocionantes paraules que diguie pare, e desplaça-mos, se més non en un somni, ad aqueri ostius de colors o ad aqueri iuèrns ad cant deth huec.

Tot just acabat de apareisher e auut era sòrt de podé-ne huelhejar un e de presentà-lo en ua petita amassada a un grop de gent, vesins d'Aran, que volen poder compdar damb eth enes sues petites bibliotèques. E la volen per dues rasons: per que s'i arreconeishen e per que s'i retrapen. Arreconeishen era sua forma particular de expresà-se e atau madeish d'èster e retrapen eth temps passat enes mots que es influències sociolingüístiques an cambiat; pr'amor que damb aguest seriós recuelh de paraules auetz contribuit a frenar er impols glotofàgic des potentes lengues vesies d'Aran.

Eth libre partis deth respècte e bona consideracion arà nòsta tèrra, a on i cau ahiger ua base tècnica qualificada, un estudi fonamentat en onze ans de enqüestes, ua fonamentacion basada en acòrds damb Pompeu Fabra sus era gràfia adequada ar aranés, e era continua comparança damb eth gascon, er occitan, eth catalan e d'aites lengues romàniques, coma eth francés.

E tot e que era distancia espaciau e temporau poden auer provocat quauque petita incorreccion, non poderan aquestes desmeréisher eth transcendentau valor deth libre. Aguest ven a èster era gran obra der aranés, era més grana e incomparable.

E totun eth gran valor trapi a faltar ua introduccion a on se me explique es condicionants dera obra, era tècnica seguida e fonamentaments creigui que aurie calut referenciar era Norma Ortogràfica actuauments més vigenta e divulgada en Aran. E se bèth desig i posqui méter me aurie agradat tabé que auesse estat integraments en aranés.

E encara que era titolacion ei de gramàtica e diccionari, i a tanben ua opcion ortogràfica fonamentada, damb lo que podem alegrà-mo'n per auer definit en ua grana mesura er estandard der aranés, o d'aué-le auançat en un nivèu important. E se ei cèrt que era postura ortogràfica mantenguda ei diferenta dera que en 1983 adoptèc era Comission impolsada entà aquest fin, ei tanben vertat que es postures son rasonades e que es Normes Ortogràfiques en vigéncia an uns plantejaments molt libèraus o pòcs restrictius. E non serie dolent que ena mesura dera permisivitat des Nòrmes e en referéncia as plantejaments racionaus que vosté hè, es aranesi hessem un auanç ena definicion dera nòsta ortografia e consolidèsem ues normes que per un aute costat non an estat jamès oficiaus (Non sigueren sonque Normes adoptades pera Generalitat de Catalonha). Ara que a més, auem era nòsta lengua coma lengua oficiau e pròpia deth nòste territòri serie un bon moment entà realisa'c. Eth camin dera discosió e dera implantacion serie ara, fòrça més planèr. Quede era propòsta entà que aquesta sigue ua des accions importantes deth prumèr Conselh Generau. E, quede tabé ena esperança de que a raïtz dera vòsta iniciativa sigam capaci d'amassà-mos en ua interpretacion e determinacion comuna toti es aranesi e que podedam apariar es diferéncias que es Nòrmes Ortogràfiques creèren. E aquest auanç la calerie hèr en tot auer en compde quate paràmetres: es actuaus nòrmes ortogràfiques, era occitanitat dera nòsta lengua (que ja auec en compde era Comission de 1983, més que totun incloic bères diferéncias damb era nòrma tradicional o der IEO), er estat sociolingüistic actuaus der aranés e era vòsta grana aportacion. E, evidentement calerie tier en compde totes aqueres contribucions que i an auut ath long dera istòria o que quauqui aranesi (o de delà) son capaci de hèr en aquest moment.

E ei confiant en aquest auanç, ena bona voluntad e talant de toti es aranesi e ena qualitat tècnica deth vòste trebalh, que hèsqi mia era propòsta de Emilio Medan, Secretari Generau de Unitat d'Aran, de demanar que se vos concedisquè era distincion de Aranés Illustre.

Agraït.

Jusèp Loïs Sans Socasau
Unitat d'Aran.

=====

VISITA DETH PRESIDENT PUJOL

Era preséncia deth Sr. Jòrdi Pujol siguec un fracàs, pera manca de gent. Auien convidat a tota era Val d'Aran e ben just se i auie es interessats (Autoritats e pompièrs. Venguie a inaugurar eth Parque des Pompièrs). Era demagogia utilizada enes sòns discorsi (era madeisha de totemp) cansèc as pògui assistents. Dilhèu ei que eth pòble aranés comence a dà-se'n compde deth papèr negatiu de CIU en Aran.

=====

TELEVISION EN ARANES EN TV3

Vau més non parlà-ne.